

ÅRETS ARKITEKTURKOMMUN 2019

Sveriges Arkitekter

HSB – där möjligheterna bor

ÅRETS ARKITEKTURKOMMUN

Arkitektur är en ständigt aktuell samhällsfråga, men just nu kanske mer aktuell och angelägen än på länge. Våra samhällen förändras, inte minst på grund av en snabb urbanisering och ett stort behov av bostäder. Varje dag påverkas vi allihop av arkitekturen – vår livsmiljö.

Det är i kommunerna det händer. De har en nyckelroll för att möjliggöra bostadsbyggandet men även att se till att det vi bygger blir så bra som möjligt. Utmaningen är inte att endast bygga många bostäder, utan även våra framtida städer och livsmiljöer och i dem ska vi inte bara bo, utan leva, trivas och må bra.

För att uppmärksamma betydelsen av att kunna arbeta både med ett högt bostadsbyggande och att samtidigt bygga en så attraktiv stad eller livsmiljö som möjligt har HSB Riksförbund och Sveriges Arkitekter tagit fram ett index som mäter vilken kommun som arbetar bäst med dessa frågor.

ETT FLERDIMENSIONELLT PERSPEKTIV

Utmärkelsen Årets Arkitekturkommun bygger på två olika komponenter. Ett index som är skapat utifrån en enkätundersökning riktad till Sveriges arkitektkår. I enkätundersökningen har arkitekterna ombetts bedöma dialogklimatet mellan kommunen och arkitekterna men också arkitekturkompetensen i kommunen, hur kommunen arbetar för att utveckla arkitektoniska värden mm. Den andra komponenten i utmärkelsen bygger på offentlig statistik. Här värderas landets kommuner utifrån förmågan att planera byggande ställt i relation till befolkningsutvecklingen, hur väl planerna realiserar men också hur väl kommunerna lever upp till lagkrav vad gäller riktlinjer för markanvisningar, översiktsplanering mm.

Den offentliga statistiken är hämtad från SCBs register rörande befolkning, boende och byggande. Vidare har vi använt uppgifter från Boverkets Bostadsmarknadsenkät för att studera hur kommunernas administrativa rutiner fungerar och hur de lever upp till olika lagkrav rörande planering, boende och byggande.

Genom att använda en kombination av både professionens syn på hur samarbetet och dialogen fungerar och olika mått på kommunernas faktiska arbete utifrån offentlig statistik får vi ett flerdimensionellt perspektiv på kommunernas arbete med bostadsplanering, byggande och arkitektur. Detta flerdimensionella perspektiv ger utmärkelsen Årets Arkitekturkommun.

DEL ETT: ARKITEKTERNAS BEDÖMNING

Under försommaren har en enkätundersökning skickats ut till yrkesverksamma medlemmar i Sveriges Arkitekter. Sysselsatta i privat sektor har – om de i sin yrkesutövning har kontakt med kommuner – fått bedöma fem olika kvaliteter vad gäller de kommuner de har kontakt med. Sysselsatta i kommuner har fått bedöma den egna kommunen utifrån fyra olika aspekter.

Totalt har 933 arkitekter besvarat undersökningen. I genomsnitt har varje respondent givit omdöme om drygt 2 kommuner, vilket gör att vi har drygt 2 200 omdömen om landets kommuner. Totalt finns omdömen om 227 av landets 290 kommuner. Det skall dock framhållas att många – främst små kommuner – endast fått enstaka omdömen och dessa redovisas inte.

Den totala rankingen utifrån arkitektkårens omdömen omfattar därför endast 88 kommuner som enligt vår mening har rimligt antal svar för att kunna bedömas.

Syftet med undersökningen är att fånga arkitekternas bedömning av arkitekturkompetensen i kommunerna, dialogklimatet och kommunernas strategiska arbete med arkitektoniska värden. Evimetrix AB har stått för datainsamling och analys.

PRIVAT SEKTORS OMDÖME

	2019	2018	2017
Arkitektkompetensen i kommunen	61	61	56
Bemötandet från kommunens personal	70	68	67
Kommunens engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena	63	64	61
Kommunens nytänkande och vilja att pröva nya lösningar	60	61	58
Dialogklimatet mellan er och kommunen	69	69	66
Privat sektors omdöme index	65	65	62

FÖLJANDE FRÅGESTÄLLNINGAR HAR ARKITEKTER I PRIVAT SEKTOR BEDÖMT:

- Arkitekturkompetensen i kommunen
- Bemötandet från kommunens personal
- Kommunens engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena
- Kommunens nytänkande och vilja att pröva nya lösningar
- Dialogklimatet mellan er och kommunen

KOMMUNANSTÄLLDAS OMDÖME

	2019	2018	2017
Kommunen har ett stort engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena	71	67	68
Kommunen ser plan- och bygglovsfrågor som en strategisk fråga för kommunens utveckling	77	74	76
Kommunen anser att arkitektoniska värden är väsentliga i plan- och bygglovsarbetet	73	68	67
Kommunen är nytänkande och har en vilja att pröva nya lösningar	70	67	69
Kommunanställdas omdöme index	73	69	70

DE KOMMUNANSTÄLLDA ARKITEKTERNA HAR BEDÖMT FÖLJANDE KVALITETER:

- Kommunen har ett stort engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena
- Kommunen ser plan- och bygglovsfrågor som en strategisk fråga för kommunens utveckling
- Kommunen anser att arkitektoniska värden är väsentliga i plan- och bygglovsarbetet
- Kommunen är nytänkande och har en vilja att pröva nya lösningar

SÅ TAS INDEX FRAM

Bedömningen har gjorts på en 9-gradig svarsskala och resultatet har därefter räknats om till ett indexvärde på skala 0 – 100. Där svaret 1 är 0 och svaret 9 motsvarar 100.

De två delarna har vägts ihop till det sammanslagna totalmålet "Arkitekternas bedömning Index" som i årets undersökning får värdet 66. Anledningen till att de kommunanställdas omdöme inte ökar det sammanvägda resultatet mer beror på att denna grupp är betydligt mindre än de privatanställda arkitekterna.

Värt att notera är att sysselsatta i privat sektor över tid värderar undersökta kvaliteter på en i huvudsak lägre nivå än de kommunanställda. De privatanställda arkitekterna ger i år i princip oförändrade poäng medan de kommunanställda arkitekterna ger tydligt högre omdömen om de kommuner de arbetar i.

Det kan dock finnas visst fog för de kommunanställdas högre omdöme i år då indexvärdena för de kvaliteter som bedöms inom ramen för "Byggande, administrativa rutiner och lagefterlevnad" får i genomsnitt högre resultat i årets undersökning jämfört med 2017 och 2018.

DEL TVÅ: BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Det andra indexet som används syftar till att belysa hur kommunerna skapar förutsättningar för byggande, hur väl detta motsvarar behoven men också i vilken utsträckning kommunen antagit riktlinjer för byggandet, har väl fungerande rutiner och följer lagar och förordningar. Indexet rörande byggande, administrativa rutiner och lagefterlevnad omfattar sju olika parametrar som poängsatts. Den maximala poängen som en kommun teoretiskt kunnat uppnå är 24 poäng, vilket skulle ha givit Index 100. Den högsta totalpoängen som uppnåtts är emellertid 19 poäng (Malmö).

FÖLJANDE SJU PARAMETRAR INGÅR I INDEXET:

- Genomsnittligt planerat bostadsbyggande i relation till genomsnittligt flyttnetto 2014-2018
- Andel påbörjat byggande i relation till planerat bostadsbyggande 2014-2018
- Balans eller obalans vad gäller boende för unga under den senaste 5-års perioden
- Om kommunen antagit riktlinjer för bostadsbyggande och i så fall vilket år
- Kommunens användning av markanvisningar och uppgift kommunen antagit riktlinjer för markanvisningar (enligt lag 2014:899)
- Senaste antagande år för översiktsplan (ÖP)
- Om kommunen har en uttalad arkitekturpolicy och en samlad strategi för arkitektur i kommunen

Uppgifterna som använts som grund för ovanstående parametrar är hämtade från SCBs officiella statistik vad avser folkmängd, flyttnetto och påbörjat byggande. Övriga uppgifter är hämtade från Boverkets Bostadsmarknadsenkäter 2013 – 2019 och den undersökning som gjorts bland arkitekter.

Poängsättningen för respektive kommun har omräknats till ett indexvärde på skala 0 – 100.

Rankingen av kommunerna inom detta delindex omfattar landets samtliga 290 kommuner.

ÅRETS ARKITEKTURKOMMUN

Måttet Årets Arkitekturkommun består av de två ovan beskrivna delindexen. Vi har valt att ta fram ett medelvärde för respektive kommun det vill säga (Arkitekternas bedömning + Byggande, rutiner och lagar)/2.

Eftersom vissa kommuner har få svar vad avser bedömningar från arkitektkåren har vi valt att begränsa listan. Detta gör att vi har 88 kommuner som fått tillräckligt med omdömen (minst 6) från arkitektkåren.

Årets arkitekturkommun 2019 omfattar således 88 kommuner. Dessa har under den senaste femårsperioden svarat för drygt 85 procent av landets bostadsbyggande.

ÅRETS ARKITEKTURKOMMUN 2019

1.	MALMÖ	(77,9)
2.	ÖREBRO	(75,9)
3.	BORÅS	(75,2)
4.	NORRKÖPING	(75,0)
5.	UPPLANDS VÄSBY	(74,0)
6.	JÄRFÄLLA	(71,9)
7.	VÄXJÖ	(71,1)
8.	LUND	(70,8)
9.	TYRESÖ	(70,5)
10.	KARLSTAD	(70,5)
11.	STOCKHOLM	(70,0)
12.	UPPSALA	(69,8)
13.	LANDSKRONA	(69,8)
14.	NACKA	(69,3)
15.	UMEÅ	(69,2)
16.	TÄBY	(69,1)
17.	SIMRISHAMN	(67,8)
18.	PITEÅ	(66,5)
19.	LINKÖPING	(65,5)
20.	KUNGÄLV	(65,5)

KOMMENTAR

Som framkommit av beskrivningen av hur utmärkelsen "Årets arkitekturkommun" är uppbyggd så räcker det inte bara med att leverera en god service till arkitektkåren eller att ha väl fungerande rutiner, processer och byggande i kommunen. För att komma högst upp behöver man kunna både leverera service och ha väl fungerande rutiner.

2017 vann Örebro med två tiondelar framför Växjö och därefter kom Malmö. 2018 tog Växjö översta pallplatsen tre tiondelar före Landskrona och med Örebro på tredje plats (Malmö femma). I år vinner Malmö ganska tydligt före Örebro och Borås. Både Växjö och Landskrona har i år tappat några placeringar men är fortfarande klart med på topp 20-listan.

Datinsamling och analys: Evimetrix AB
Källor: SCB och Boverket

ORTSANALYSER

Nytt för i år är att vi tagit fram korta ortsanalyser för de kommuner som ligger på topp 20.

1. MALMÖ

Malmö vinner årets utmärkelse Årets Arkitekturkommun 2019. Detta beror på att Malmö placerar sig högt i båda delindexen som bildar måttet för Årets Arkitekturkommun. Malmö har också förbättrat sina resultat i båda indexen, från en hög nivå till en ännu högre nivå.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Det som särskilt stärks i Malmö mellan 2018 och 2019 är att kommunen enligt den officiella statistiken antagit ny eller aktualitetsprövat sin översiktsplan. Vidare har Malmö också under året antagit nya riktlinjer för kommunens bostadsförsörjning. Båda dessa faktorer stärker kommunens resultat vad gäller rutiner, regel efterlevnad och byggande. Malmö går från sjätte till första plats vad gäller detta delindex.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren ger sammantaget i det närmaste oförändrade resultat jämfört med förra året. De privatanställda arkitekterna ger marginellt lägre poäng medan de kommunanställda ger ett bättre resultat än förra året. Gruppen kommunanställda är dock betydligt mindre än de privatanställda varför deras resultat endast får ett mindre genomslag.

Trots att Malmö fått ett något bättre omdöme från arkitektkåren i år så faller kommunen från femte plats till sextonde plats i denna ranking. Detta beror på att flera kommuner ökat betydligt mer än Malmö i denna del. Det finns alltså en betydande potential att stärka poängen ytterligare genom ökat engagemang, nytänkande, stärkt bemötande etcetera.

2. ÖREBRO

Örebro vann utmärkelsen Årets Arkitekturkommun 2017. Förra året kom Örebro på en tredjeplats. I år blir kommunen tvåa med ett helt oförändrat sammanvägt index jämfört med 2018.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Örebro har emellertid stärkt sina resultat vad gäller

delindexet avseende byggande, rutiner och lagefterlevnad. På precis samma sätt som i Malmö pekar den officiella statistiken på att kommunen (Örebro) antagit ny eller aktualitetsprövat sin översiktsplan.

Vidare så har Örebro också under året antagit nya riktlinjer för kommunens bostadsförsörjning. Båda dessa faktorer stärker kommunens resultat vad gäller rutiner, regel efterlevnad och byggande. Örebro går från elfte till delad andra plats vad gäller detta delindex. Örebro får ett något lägre värde vad gäller planerat byggande i förhållande till flyttnettot jämfört med Malmö och det är den enda skillnaden mellan kommunerna i detta delindex.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Samtidigt som rutiner och processer synes ha stärkts i Örebro visar arkitektkårens bedömning av kommunen en försämring. Arkitekturkompetensen i kommunen upplevs som bättre och engagemanget och nytänkandet upplevs fortsatt vara bra. Dock upplevs bemötandet och dialogklimatet som något sämre än tidigare. Här har kommunen fallit från tredje till femtonde plats.

3. BORÅS

Borås är en nykomling på pallen och har förbättrat sina resultat mycket inom ramen för båda delindexen. Borås är den kommun på topp 20 som ökat allra mest och en av de kommuner totalt sett som ökat mest jämfört med förra året. 2017 låg Borås på 19:e plats och förra året hamnade kommunen utanför topp 20.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Borås har ökat sina resultat i detta index med drygt 10 poäng. Borås går från 46:e plats till delad 15:e plats. Även Borås synes ha arbetat med att uppdatera och utveckla policys och rutiner. Det gäller uppdatering av ny översiktsplan, nya riktlinjer för bostadsförsörjning samt att man initierat ett arbete för att tydliggöra kommunens arkitekturpolicy och strategi för arkitekturen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkårens omdöme om Borås kommun har också kraftigt förbättrats och kommunen får hela 14 poäng

högre resultat i år. Såväl privatanställda som kommunanställda arkitekter ger högre omdömen. Förbättringen gäller samtliga kvaliteter som finns med i undersökningen. Borås får de facto det högsta betyget av samtliga 88 kommuner som har tillräckligt med svar för att bedömas i detta delindex. Borås går från plats 29 till plats 1 i arkitekternas bedömning.

4. NORRKÖPING

Norrköping har funnits med på topp 20 varje år som Årets Arkitekturkommun genomförts. Årets fjärdeplacering är dock den högsta som kommunen nått och man har också ökat sitt sammantagna indexvärde i årets undersökning.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Norrköping är en av de kommuner som ökat sina poäng mest vad gäller bedömningen utifrån byggande, rutiner och lagefterlevnad. Poängen har ökat med drygt 20 enheter och Norrköping klättrar från plats 66 till en delad andraplats. Anledningen till den stora ökningen är dels att planerat byggande närmast sig mer balans i relation till det långsiktiga flyttnettot. Vi kan dock se att planerna i mindre utsträckning än i andra toppkommuner omsätts i faktiskt byggande, något som således kan stärkas.

Vidare har Norrköping liksom flera av de andra toppkommunerna arbetat med att utveckla och uppdatera policys, riktlinjer och styrdokument för markanvisningar, bostadsförsörjning, översiktsplaner och arkitektonisk inriktning för kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren ger Norrköping ett fortsatt bra men ändå något lägre omdöme jämfört med förra året och kommunen faller från plats 13 till 17 i denna ranking. Det är framför allt de privatanställda arkitekterna som i år ger Norrköping något lägre omdömen och det är genomgående lägre än förra året. Norrköping skulle således kunna se över hur relationerna och dialogen fungerar med den privata sektorn för att nå ännu högre i nästa års ranking.

5. UPPLANDS VÄSBY

Upplands Väsby har tidigare år legat strax utanför topp 20 men har i år klättrat till plats fem.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Upplands Väsby har stärkt sina resultat vad gäller byggande, rutiner och lagefterlevnad. Dels har tidigare antagen översiktsplan aktualitetsprövats och vidare så har nya riktlinjer för bostadsförsörjningen antagits. Under året har man också enligt uppgift utformat en uttalad arkitekturpolicy för kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren har också givit ett betydligt högre omdöme om Upplands Väsby i år jämfört med tidigare. Arkitekturkompetens och engagemang för de arkitektoniska frågorna i kommunen har stärkts. Här ger nu de privatanställda arkitekterna goda omdömen om kommunen och man upplever också ett bättre bemötande och ett bättre dialogklimat i kommunen. Nu ges Upplands Väsby goda omdömen och placerar sig på plats 11 jämfört med plats 28 förra året.

6. JÄRFÄLLA

Järfällas samlade indexvärde har i år ökat något jämfört med 2018. Förra året låg kommunen på plats nio och i år på plats sex.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

När det gäller byggande, rutiner och lagefterlevnad så får Järfälla höga poäng utifrån bedömningsgrunderna som rör dels det planerade byggandet i förhållande till flyttnetto men också utifrån hur mycket som faktiskt byggs av det som planeras. Kommunen är inne i en expansiv fas vad gäller byggproduktionen och detta får tydlig effekt i bedömningen. Samtidigt kan konstateras att rutiner, policys och styrdokument får lite lägre omdömen. Järfälla skulle kunna nå högre resultat om man t.ex. utvecklade tydliga policys och strategier för kommunens arkitektur.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Järfälla får ett i princip oförändrat omdöme av såväl de kommunanställda arkitekterna som de privatanställda arkitekterna. De kommunanställda arkitekterna ger betydligt högre poäng till kommunen än de privatanställda. Här kan då också konstateras att de privatanställda arkitekterna faktiskt ger Järfälla kommun tämligen svaga poäng rörande arkitekturkompetensen i kommunen. Detta är ett resultat som också är oförändrat jämfört med 2018., vilket tyder på att Järfälla antingen behöver stärka kompetensen eller bli tydligare på att visa på den kompetens man besitter.

7. VÄXJÖ

Växjö har fallit tillbaka något. Förra året vann kommunen utmärkelsen Årets arkitekturkommun och året dessförinnan kom man på andra plats. Växjös resultat har backat något inom båda delindexen.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

När det gäller byggande, rutiner och lagefterlevnad så får Växjö fortsatt goda resultat. Poängen minskar dock i år, vilket främst beror på att planerat byggande i relation till det långsiktiga flyttnettot minskat. Samtidigt kan också konstateras att påbörjat byggande i relation till det planerade byggandet också minskat, vilket även det ger ett sämre resultat.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

De kommunanställda arkitekterna ger ett fortsatt högt och oförändrat omdöme rörande Växjö kommun. De privatanställda arkitekterna ger dock ett lägre omdöme i år. Det ska dock framhållas att Växjö kommun placerade sig som fyra i rankingen bland arkitekterna förra året. I år landar Växjö på plats nio i denna ranking, vilket även fortsatt är ett mycket gott resultat.

8. LUND

Lund har legat stabilt bland topp 10 de år som Årets Arkitekturkommun genomförts. Det kan dock noteras att placeringarna gått från fjärde till sjätte och nu åttonde plats. Trenden är således något negativ. Detta beror kanske inte främst på att omdömet totalt sett försämrats utan kanske mer på att andra gått om.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

När det gäller byggande, rutiner och lagefterlevnad så är resultatet något sämre jämfört med förra året. Detta beror på att det planerade byggandet i relation till det långsiktiga flyttnettot har minskat.

Lund skulle också kunna stärka sina resultat något

om kommunens översiktsplan förnyades. Enligt den statistisk som finns är översiktsplanen förhållandevis gammal och en mer aktuell plan skulle stärka kommunens poäng.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren ger emellertid högre poäng till Lunds kommun i år jämfört med tidigare. Detta gäller såväl kommunanställda som privatanställda arkitekter. Omdömena är goda och Lund placerar sig här på en sjätteplats av de 88 kommuner som finns med i jämförelsen.

9. TYRESÖ

Tyresö har stärkt sin position något i årets undersökning. 2018 placerade sig Tyresö på plats elva och i år placerar man sig alltså på plats nio.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Tyresö skulle kunna placera sig betydligt högre om det inte vore för byggande, rutiner och lagefterlevnad. I detta delindex placerar sig Tyresö endast på plats 35. Det finns olika orsaker till den låga placeringen. Bygandet i relation till det långsiktiga flyttnettot är likt tidigare år relativt svagt.

Vidare är också andelen påbörjat byggande i relation till det planerade byggandet förhållandevis lågt. Vi kan också konstatera att det inte verkar finnas tydliga policys och strategier för arkitekturen i kommunen, vilket ger låga (inga) poäng i bedömningen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren ger emellertid goda omdömen om Tyresö kommun. De privatanställda arkitekterna ger i år betydligt bättre omdöme och poäng till kommunens arkitekturkompetens men även när det gäller bemötande, dialogklimat, engagemang och nytänkande. I detta delindex klättrar Tyresö från en elfte till en femteplats.

10. KARLSTAD

Karlstad är en nykomling på topp 20 och är den kommun som ökat mest vad gäller delindexet byggande, rutiner och lagefterlevnad.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Karlstad är som nämnts den kommun som ökat sina poäng mest inom detta delindex. Det ska då framhållas att kommunen ökat från en låg nivå. 2018 låg Karlstad på plats 174 av landets 290 kommuner medan man i år tar sig upp till plats 28. Skillnaden i resultat består i

huvudsak i att kommunen antagit riktlinjer för såväl bostadsförsörjning som markanvisningar, uppdaterat översiktsplan samt arbetar med att tydliggöra policys och strategier vad gäller arkitekturen i kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkårens omdöme om Karlstads kommun är i huvudsak oförändrat jämfört med föregående år. Arkitekterna ger ett tydligt högre omdöme om arkitekturkompetensen i kommunen, vilket möjligen kan förklaras av nya och tydligare policys och styrdokument. I övrigt ger arkitektkåren fortsatt goda omdömen vad gäller bemötande, dialogklimat, engagemang etcetera.

11. STOCKHOLM

Stockholm är också en kommun som stärkt sina resultat och klivit upp på topp 20-listan. Resultaten är dock något tudelade.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNADE

Indexet som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad har stärkts kraftigt i Stockholm och kommunen placerar sig på plats fyra (förra året plats 37) bland landets samtliga kommuner.

Den stora förbättringen består främst i att Stockholm antagit nya riktlinjer för markanvisningar, uppdaterat översiktsplan samt enligt uppgift utformat en samlad policy och strategier för kommunens arkitektur. Samtidigt så har kommunen också ett högt planerat bostadsbyggande i relation till det långsiktiga flyttnettot. En högre påbörjande grad (av det planerade byggandet) skulle kunna öka poängen ytterligare.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkårens omdöme är dock relativt svagt (näst sämst på topp 20-listan). Nivån är godkänd men kan stärkas i alla de delfrågor som ställts. De privatanställda och kommunanställda arkitekterna är här ganska överens. Den fråga som får lägst omdöme av arkitekterna är kommunens förmåga och vilja till nytänkande och att pröva nya lösningar.

12. UPPSALA

Uppsala har varit på topp 10 de två första åren som utmärkelsen Årets arkitekturkommun delats ut men placerar sig i år på plats tolv. Detta beror på att Uppsala får något lägre poäng i båda delindexen som bygger upp det sammantagna resultatet.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNADE

Indexet som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad

får något lägre poäng i år. Anledningen till att poängen blir lägre i år är att det planerade byggandet i relation till långsiktigt flyttnetto blivit lägre. Samtidigt så har andelen påbörjat byggande av planerat byggande minskat, vilket också påverkar poängen negativt. Uppsala kommun har emellertid enligt rapporterade uppgifter antagit nya riktlinjer för markanvisningar, vilket väger upp poängen något.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren har också givit något lägre poäng i år till Uppsala kommun. Skillnaden är dock ganska liten och arkitektkårens poäng är fortsatt bra.

13. LANDSKRONA

Landskrona har i år tappat från andra till trettonde plats. Detta beror på att Landskrona får något lägre poäng i båda delindexen som bygger upp det sammantagna resultatet.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNADE

Indexet som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad får något lägre poäng i år. Anledningen till detta är dels att kommunen har ett svagare planerat byggande i relation till långsiktigt flyttnetto dels att bedömningsgrunden rörande balans avseende bostäder för unga fått ett sämre resultat i år jämfört med förra året. Kvaliteten rörande boende för unga baserar sig på uppgifter om balans eller obalans för vart och ett av de senaste fem åren. De senaste åren har det enligt statistiken rått obalans och "äldsta" året med balans (förra året) har i år fallit ur femårsjämförelsen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren har också givit något lägre poäng i år till Landskrona. Skillnaden är emellertid liten. Förra året placerade sig Landskrona på första plats i arkitektkårens totala bedömning men får i år nöja sig med andra plats efter Borås.

14. NACKA

Nacka kommun har åter tagit sig in på topp 20 efter att ha hamnat utanför listan förra året.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNADE

Nacka kommun är en av de kommuner som stärkt sitt delindex som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad mest. Skillnaden jämfört med förra året är att kommunen uppdaterat och beslutat om nya riktlinjer för markanvisningar, nya riktlinjer för bostadsförsörjningen, antagit ny översiktsplan och utvecklat och tydliggjort

policys och strategier för arkitektur i kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren – såväl privatanställda som kommunanställda – ger något lägre poäng i årets undersökning. Nacka kommuns poäng är goda men kan ändå stärkas något särskilt vad gäller vilja att pröva nya lösningar, engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena och i viss utsträckning dialogklimatet mellan kommunen och de privata aktörerna.

15. UMEÅ

Umeå kommun ligger kvar på i princip samma placering som förra året – går från sextonde till femtonde plats – och har stärkt sina resultat något.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Umeå har fått något högre poäng rörande byggande, rutiner och lagefterlevnad. Detta beror främst på att kommunen enligt rapporterade uppgifter har relativt nya riktlinjer för bostadsförsörjningen (vilket inte rapporterats förra året). Vidare avser Umeå att initiera ett arbete för att tydliggöra kommunens arkitekturpolicy och att ta fram en samlad strategi för arkitekturen i kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkåren ger ett helt oförändrat samlat omdöme om Umeå kommun. Det samlade omdömet är relativt bra men det finns möjlighet att stärka detta. Umeå behöver då främst vara villiga att bejaka nya lösningar och nytänkande. Det kan emellertid också krävas ett visst ökat engagemang för att utveckla de arkitektoniska värdena i nya projekt och kanske att stärka upp arkitekturkompetensen i kommunen.

16. TÄBY

Täby kommun har klättrat två placeringar från plats 18 till plats 16 i årets ranking.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Täby kommun har en helt oförändrad poäng vad gäller indexet som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad. Kommunen placerar sig också på ungefär samma plats som förra året.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Det kan emellertid konstateras att arkitektkåren – såväl privatanställda som kommunanställda arkitekter – ger betydligt högre poäng till Täby i år jämfört med förra

året. Nästan samtliga undersökta kvaliteter får högre poäng och de privatanställda arkitekterna ger särskilt kommunens arkitekturkompetens en högre poäng i år jämfört med förra året. Resultaten från arkitektkåren är överlag bra.

17. SIMRISHAMN

Simrishamns kommun har tappat några placeringar i år, från tionde plats till sjuttonde plats.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Det som håller tillbaka Simrishamns kommun är poängen för delindexet som rör byggande, rutiner och lagefterlevnad. Rutiner, processer, styrdokument och liknande finns och fungerar väl i Simrishamn. Kommunen får ändå delvis låga poäng, vilket beror på att man har ett lågt planerat bostadsbyggande i relation till kommunens långsiktiga flyttnetto.

Det kan också konstateras att påbörjat byggande i relation till planerat byggande är lägre än i samtliga andra kommuner på topp 20-listan. Endast strax över 40 procent av det planerade byggandet blir faktiskt påbörjat och detta samtidigt som planerna är små. De senaste åren har kommunen också uppvisat en ökande obalans på bostadsmarknaden för unga. Här finns således potential.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

På den positiva sidan finns bedömningen från arkitektkåren. Simrishamn placerar sig här på tredje plats av de bedömda kommunerna. Poängen var höga redan förra året och har totalt sett stigit ytterligare något i år.

18. PITEÅ

Piteå kommun är ny på listan. 2018 hade Piteå den högsta poängen av samtliga kommuner vad gällde indexet rörande byggande, rutiner och lagefterlevnad. Antalet svar från arkitektkåren var emellertid litet varför kommunen inte bedömdes i den delen och inte heller ingick i den totala bedömningen för Årets Arkitekturkommun. I år är antalet svar från arkitektkåren större och Piteå kommer i år in på plats 18 totalt sett.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVAD

Som nämnts hade Piteå högsta poängen av alla kommuner i delindexet byggande, rutiner och lagefterlevnad förra året, 2018. Piteå har emellertid tappat några poäng i år jämfört med förra året. Dels har andelen påbörjat byggande i relation till planerat byggande blivit tydligt lägre i år jämfört med förra året, vilket påverkar totalpoängen. Detta kan vara en konjunktoreffekt som

är svår att påverka för kommunen.

Men samtidigt kan också konstateras att vissa styrdokument blivit mindre aktuella (äldre) och det är inte lika tydligt vad kommunen har för arkitekturpolicy och övergripande strategi för arkitekturen i kommunen, vilket också påverkar poängbedömningen. Den totala poängen är dock fortsatt ganska god

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

I år finns arkitektkårens bedömning med. Det är främst de privatanställda arkitekternas bedömning som påverkar och de ger höga poäng till kommunens engagemang, bemötande och dialogklimat. Nyttänkandet och viljan att pröva nya lösningar kan dock stärkas, vilket skulle ge en högre poäng och högre placering till nästa år.

19. LINKÖPING

Linköping har funnits med på topp 20 alla tre åren som Årets Arkitekturkommun genomförts. Första året placerade sig kommunen på plats fem, därefter plats sju och i år på plats nitton.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Linköpings kommun placerar sig ganska högt på delindexet rörande byggande, rutiner och lagefterlevnad. Det som skulle kunna öka poängen är ökat planerat byggande i relation till långsiktigt flyttnetto. Här ligger Linköping tillsammans med Örebro lägst av kommunerna på topp 20. Enligt lämnade uppgifter är vidare kommunens översiktsplan något äldre. En översyn av detta skulle också öka poängen. Sammantaget får emellertid Linköping ändå relativt höga poäng.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Anledningen till att Linköping tappar till nittonde plats i den totala rankingen ligger emellertid i hur arkitektkå-

ren bedömt kommunen. Bedömningen från kommunanställda arkitekter är god men de privatanställda ger svaga omdömen om kommunen. Linköping skulle kunna arbeta närmare den privata sektorn. Enligt de privatanställda arkitekterna finns utrymme att stärka såväl bemötandet som dialogklimatet. Men det finns också anledning att se över engagemanget för arkitekturen i kommunen och viljan att pröva nya lösningar.

20. KUNGÄLV

Kungälv kommun är en ny kommun på topp 20. Resultaten för Kungälv har ökat vad gäller båda delindexen.

BYGGANDE, ADMINISTRATIVA RUTINER OCH LAGEFTERLEVNAD

Delindexet rörande byggande, rutiner och lagefterlevnad har fått tydligt högre poäng i år jämfört med tidigare. Detta beror främst på att Kungälv synes ha uppdaterat och utvecklat sina rutiner, processer, riktlinjer och strategier. Som exempel har kommunen enligt uppgift antagit riktlinjer för markanvisningar samt uppdaterat sina riktlinjer för kommunens bostadsförsörjning. Kommunen skulle dock kunna komma ännu högre genom att utveckla en sammanhållen strategi för arkitekturen i kommunen samt utforma en tydlig arkitekturpolicy för kommunen.

ARKITEKTKÅRENS BEDÖMNING

Arkitektkårens bedömning av Kungälv kommun är mycket god. Det är särskilt de privatanställda arkitekterna som ger höga poäng. Samtliga undersökta kvaliteter – arkitekturkompetensen i kommunen, bemötande, dialogklimat, engagemang och nyttänkande – får höga poäng av de privatanställda arkitekterna. Här finns intet mer att önska.

Sveriges Arkitekter

HSB – där möjligheterna bor